

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 1.9.2022
COM(2022) 434 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

om genomförandet av förordning (EU) nr 2021/821 om upprättande av en unionsordning för kontroll av export, förmedling, transitering och överföring av samt tekniskt bistånd för produkter med dubbla användningsområden

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

om genomförandet av förordning (EU) nr 2021/821 om upprättande av en unionsordning för kontroll av export, förmedling, transitering och överföring av samt tekniskt bistånd för produkter med dubbla användningsområden

1. INLEDNING

Denna rapport innehåller information om genomförandet av EU:s exportkontroller av produkter med dubbla användningsområden under 2021 och sammanställda uppgifter om exportkontroll för 2020. Rapporten har utarbetats av kommissionen med bidrag från medlemsstaterna¹ i samordningsgruppen för produkter med dubbla användningsområden. Under 2021 antogs en ny förordning om exportkontroll, som är en viktig milstolpe i utvecklingen av EU:s exportkontrollpolitik.²

Denna rapport antas tillsammans med årsrapporten om granskning av utländska direktinvesteringar, eftersom exportkontroll och granskning av utländska direktinvesteringar båda utgör strategiska handels- och investeringskontroller som ska garantera säkerheten i EU.

Rapporten omfattar verksamheten under 2021 och täcker därför inte aspekter av exportkontroll som berörs av Rysslands anfallskrig mot Ukraina eller åtgärder som vidtagits i form av exportrestriktioner som svar på kriget. Dessa händelser har gett frågan om Rysslands och Belarus tillgång till teknik med dubbla användningsområden ett starkt politiskt fokus, om än inom ramen för EU:s tillämpning av sanktioner, däribland exportförbud och exportrestriktioner.

2. SYSTEMETS OCH REGELVERKETS UTVECKLING

2.1. Systemet för exportkontroll

2.1.1. Modernisering av EU:s exportkontroll – ny exportkontrollförordning

Med anledning av antagandet av en ny exportkontrollförordning den 19 maj 2021 och dess ikraftträdande den 9 september 2021 har kommissionen och medlemsstaterna inlett ett effektivt genomförande³ på ett antal nya områden – t.ex. öppenhet, genomdrivande och kapacitetsuppbyggnad. Samordningsgruppen spelade en nyckelroll, såsom beskrivs i kapitel 3, och utvidgade EU:s ”institutionella infrastruktur” för exportkontroll genom att inrätta ett antal expertgrupper för att utarbeta nya strategier, riktlinjer, förfaranden osv. I bilagan till denna rapport anges de olika arbetsområdena och tillhörande vägledande tidsramar.

2.1.2 Samråd och kommunikationsarbete

¹ Några medlemsstaters behöriga myndigheter offentliggör också rapporter om handeln med produkter med dubbla användningsområden.

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/821 av den 20 maj 2021 om upprättande av en unionsordning för kontroll av export, förmedling, transitering och överföring av samt tekniskt bistånd för produkter med dubbla användningsområden (omarbetning), (EUT L 206, 11.6.2021, s. 1) – <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/821/oj>.

³ Den föregående årliga rapporten innehåller en beskrivning av de viktigaste inslagen i den nya förordningen (avsnitt 2.1.1, modernisering av lagstiftningen).

Under 2021 genomförde kommissionen en rad riktade samråd med berörda parter inom näringslivet och det civila samhället⁴, bl.a. om prioriteringar för det nyligen inrättade handels- och teknikrådet mellan EU och Förenta staterna – se avsnitt 2.1.3. Kommissionen anordnade också, tillsammans med det slovenska ordförandeskapet för Europeiska unionens råd, det årliga forumet för exportkontroll den 8 december 2021. Detta gav tillfälle att diskutera genomförandet av EU:s exportkontroller och EU:s moderniserade exportkontrollsystem med mer än 800 berörda parter inom näringslivet och det civila samhället⁵.

2.1.3 Samarbete med tredjeländer

I juni 2021 inrättade EU och Förenta staterna handels- och teknikrådet, som sammanträdde för första gången i Pittsburgh den 29 september 2021 där man enades om ett långtgående gemensamt uttalande om bl.a. samarbete om exportkontroll⁶. En av de tio arbetsgrupperna ägnar sig åt exportkontroll, informationsutbyte och arbete med teman som utveckling på lagstiftnings- och regleringsområdet, riskbedömningar och god praxis för licenser samt strategier för efterlevnad och genomdrivande inom näringslivet. Dessutom syftar denna arbetsgrupp till att främja enhetliga kontrollstrategier för känslig teknik med dubbla användningsområden och bedriva gemensamt kommunikationsarbete inom näringslivet när det gäller kontroll av export av produkter med dubbla användningsområden.

Handels- och teknikrådet strävar efter att säkerställa bättre samordning av strategier i handels- och teknikfrågor för att främja ett helhetsperspektiv på olika arbetsområden. I detta sammanhang påverkar exportkontroller även aspekter av andra grupper, såsom arbetsgruppen för säkra leveranskedjor, särskilt för halvledare, och arbetsgruppen för granskning av utländska investeringar.

Generellt enades EU och Förenta staterna i Pittsburgh om att stärka samarbetet på följande områden:

- Tekniska samråd om pågående och kommande utveckling på lagstiftnings- och regleringsområdet, däribland regelbundna justeringar av kontrollförteckningar och särskilda licensundantag/generella exporttillstånd, samt utarbetande av riktlinjer.
- Tekniska samråd och utveckling av enhetliga kontrollstrategier för känslig teknik med dubbla användningsområden och informationsutbyte om risker i samband med export eller överföring av känslig teknik till destinationer och enheter som inger betänkligheter.
- Tekniska samråd om strategier och åtgärder för efterlevnad och genomdrivande.
- Stöd till kapacitetsuppbyggnad i tredjeländer för att utveckla deras rättsliga ramar och stödja deras förmåga att genomföra och genomdriva kontroller.
- Tekniska samråd om multilateralt och internationellt samarbete, bl.a. i samband med multilaterala exportkontrollsystem, beroende på vad som är lämpligt.

Handels- och teknikrådets arbetsgrupp för exportkontroll samarbetade aktivt med berörda parter för att förbereda sitt arbete. Ett gemensamt möte med berörda parter hölls den 27 oktober 2021⁷ med mer än 200 företrädare för näringslivet, civilsamhället och akademiska

⁴ Detta ingår även i samarbetet med den privata sektorn, som utgör en viktig del i moderniseringen av EU:s exportkontroller.

⁵ https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2021/november/tradoc_159949.pdf.

⁶ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/STATEMENT_21_4951.

⁷ https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2021/december/tradoc_159950.pdf.

experter för att diskutera arbetsgruppens prioriteringar. Detta följdes av ett offentligt samråd i december 2021 och januari 2022 – parallellt med Förenta staterna⁸.

Den 26 oktober 2021 anordnade kommissionen ett samtal om exportkontroll med de sex partnerna på västra Balkan⁹ för att stödja deras ansträngningar att anpassa sig till EU:s regelverk, inbegripet exportkontroll av produkter med dubbla användningsområden. EU bekräftade sin beredvillighet att fortsätta att stödja anpassningen till EU:s exportkontroller och erbjöd sig att på begäran göra EU:s elektroniska licensverktyg tillgängligt för länderna på västra Balkan.

2.2. Ändringar enligt förordning (EU) 2021/821

2.2.1. Uppdatering av EU:s kontrollförteckning

EU:s kontrollförteckning i bilaga I till förordningen innehåller i huvudsak en förteckning över produkter med dubbla användningsområden, inbegripet programvara och teknik, som bör kontrolleras eftersom de kan användas för både civila och militära ändamål. Förteckningen uppdateras regelbundet för att återspegla ändringar i de multilaterala exportkontrollordningarna. Den ändrades en gång 2021¹⁰ för att införliva de beslut från mars till december 2020 som man enades om inom ramen för dessa ordningar (särskilt inom ramen för Wassenaar-avtalet och i Australiengruppen).

Ändringar av EU:s kontrollförteckning 2021

Ändringarna gäller särskilt kontrollen av kammare för biologisk inneslutning, isolatorer och biosäkerhetsbänkar (2B352.f.2 Anmärkning 2) för att inbegripa samtliga isolatorer som har alla de egenskaper som anges i beskrivningen av produkten, oavsett deras avsedda användning och deras beteckning. I EU:s kontrollförteckning från 2021 införs också en ändring av definitionen av ”superlegeringar” för att specificera brottgränsen hos sådana material.

EU:s uppdaterade och konsoliderade kontrollförteckning trädde i kraft den 7 januari 2022 och gör det möjligt för EU att leva upp till sina internationella åtaganden. Kommissionen offentliggjorde en sammanfattning¹¹ över alla ändringar av EU:s kontrollförteckning 2021 för produkter med dubbla användningsområden.

2.3. Nationella genomförande och genomdrivande

2.3.1. Genomförandeåtgärder

Förordningen är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater. Det föreskrivs dock att medlemsstaterna får vidta vissa åtgärder för att genomföra särskilda bestämmelser, t.ex. om ett tillstånd måste begäras för vissa produkter med dubbla användningsområden om exportören misstänker att produkterna kommer att användas på ett sätt som inte är tillåtet enligt förordningen. Enligt förordningen ska information om sådana nationella åtgärder offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*. I enlighet med

⁸ <https://futurium.ec.europa.eu/en/EU-US-TTC/wg7/documents/summary-public-feedback-consultation-working-group-7>.

⁹ Albanien, Bosnien och Hercegovina, Kosovo, Montenegro, Nordmakedonien och Serbien.

¹⁰ Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 2022/1 av den 20 oktober 2021 (EUT L 3, 6.1.2022, s. 1).

¹¹ Sammanfattningen finns på https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2021/november/tradoc_159903.pdf.

detta offentliggjorde kommissionen den 8 februari 2021 ett informationsmeddelande¹² som ger en översikt över de åtgärder som vidtagits av medlemsstaterna. Det rörde sig exempelvis om utökad förmedlings- och transiteringskontroll, utökad kontroll av icke-förtecknade produkter av hänsyn till den allmänna säkerheten och de mänskliga rättigheterna, införande av nationella generella exporttillstånd samt kontroller av överföring inom EU för icke-förtecknade produkter. Detta informationsmeddelande återspeglar EU:s åtgärder för att säkerställa insyn i tillämpliga regler och insatser för att stödja ett konsekvent och effektivt genomförande av exportörernas kontroller i hela EU.

2.3.2. Genomdrivandeåtgärder

Kommissionen har inte informerats om någon ny utveckling under 2021. Förteckningen över nationella åtgärder för genomdrivande som offentliggjordes tillsammans med 2019 års rapport om exportkontroller¹³ gäller fortfarande.

2.4. Export från Nordirland

Exporten av produkter med dubbla användningsområden från EU till Förenade kungariket blev föremål för kontroll enligt förordningen efter det brittiska utträdet ur EU den 1 januari 2021, precis som export till alla övriga tredjeländer.

I protokollet om Nordirland¹⁴, enligt vilket förordningen gäller för och i Förenade kungariket med avseende på Nordirland¹⁵, anges särskilda villkor där Förenade kungariket ska verka som behörig myndighet enligt förordningen för export från Nordirland till tredjeländer utanför EU. Kommissionen har utformat ett särskilt, säkert elektroniskt verktyg för informationsutbyte med den behöriga myndighet i Förenade kungariket som ansvarar för tillämpningen av förordningen i och från Nordirland. Detta gör det möjligt för denna myndighet att få tillgång till information om avslag för i stort sett identiska transaktioner som utfärdats av en medlemsstat och ha bilaterala samråd med den utfärdande medlemsstaten i enlighet med förordningen¹⁶.

3. VERKSAMHETEN I SAMORDNINGSGRUPPEN

Samordningsgruppen sammanför experter från kommissionen och medlemsstaterna för att undersöka alla frågor som rör tillämpningen av exportkontroller¹⁷. Den höll sex möten under 2021.

3.1. Samråd om genomförandefrågor – allmänna informationsutbyten

Kommissionens och medlemsstaternas företrädare i samordningsgruppen genomförde *allmänna informationsutbyten om exportkontrollfrågor*, bl.a. för att främja den lagstiftningsmässiga moderniseringen av EU:s exportkontroller.

¹² https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2022/februarT/tradoc_160037.pdf.

¹³ [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM\(2019\)562&lang=sv](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM(2019)562&lang=sv).

¹⁴ EUT L 29, 31.1.2020, s. 7 (*utträdesavtalet*).

¹⁵ Artikel 5.4 i protokollet om Nordirland och avsnitt 47 i bilaga 2 till det protokollet.

¹⁶ Samordningsgruppen godkände denna nya funktion avseende e-systemet för produkter med dubbla användningsområden.

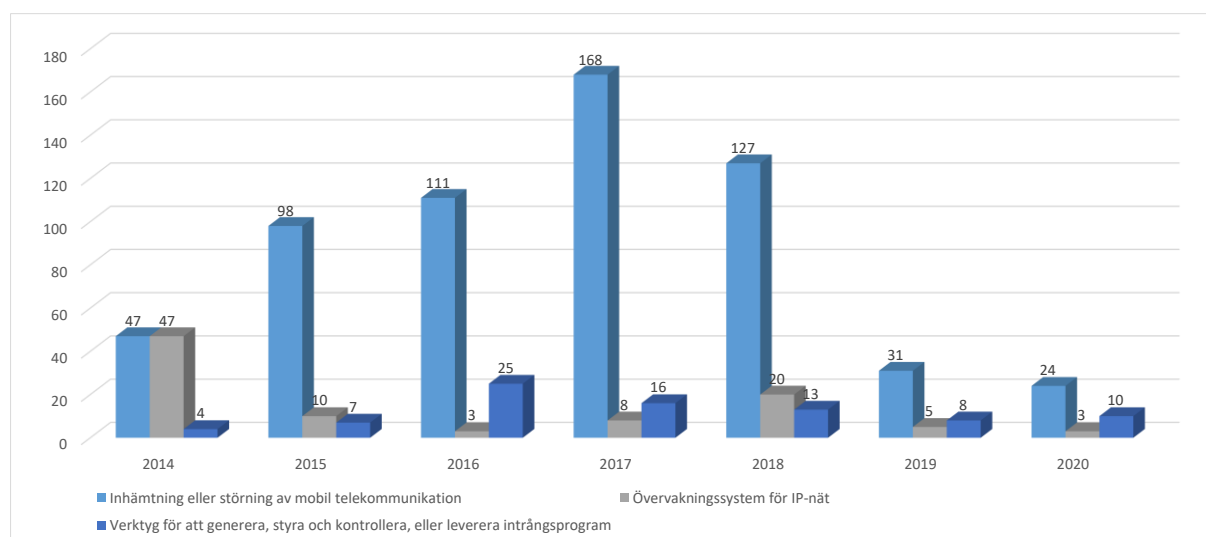
¹⁷ Denna rapport är också den årliga rapport som krävs enligt den nya förordningen om samordningsgruppens verksamhet, undersökningar och samråd.

Kommissionen samordnade ett informationsutbyte mellan medlemsstaterna i samordningsgruppen om *nationella genomförandeåtgärder* och formulerade uppdateringen av informationsmeddelandet om nationella åtgärder med stöd av samordningsgruppen.¹⁸

I och med att den nya förordningen trädde i kraft i september 2021 började samordningsgruppen arbeta med dess genomförande och enades om att utbyta information regelbundet. Kommissionen uppmanade exempelvis medlemsstaterna i samordningsgruppen att börja reflektera över de nya bestämmelserna i förordningen som kräver offentliggörande av nationella åtgärder och nationella kontrollförteckningar (artiklarna 9 och 10).

Kommissionen samlade in information om *licensuppgifter med stöd av samordningsgruppen* för att ge en översikt över genomförandet av exportkontroller och öka den offentliga insynen i EU:s exportkontroller av produkter med dubbla användningsområden (aggregerade uppgifter för EU från 2020 användes vid utarbetandet av denna årliga rapport).

Samordningsgruppen genomförde *ett utbyte av teknisk information om tillämpningen av kontroller av cyberövervakningsteknik* under 2020. Uppgifterna från medlemsstaterna visar att antalet licenser för export av denna teknik (se tabell 1) har minskat. År 2020 utfärdades sammanlagt 39 licenser för förtecknade cyberövervakningsprodukter¹⁹. Under samma period gjordes 32 avslag för cyberövervakningsprodukter.

Tabell 1: Antal individuella exporttillstånd för förtecknade cyberövervakningsprodukter.

3.2. Tekniskt informationsutbyte – genomförandefrågor

Under kommissionens samordning tog samordningsgruppen initiativ till att lösa vissa tekniska genomförandefrågor och inrättade särskilda expertgrupper för att genomföra kraven i den nya förordningen.

Medlemsstaternas behöriga myndigheter i samordningsgruppen tillhandahöll teknisk expertis som stödde uppdateringarna av EU:s kontrollförteckning och deltog i diskussioner om ett antal specifika genomförandefrågor, t.ex. behovet att förbättra informationsutbytet avseende

¹⁸ Det uppdaterade informationsmeddelandet offentliggjordes den 8 februari 2022, EUT-meddelande 2022/C66/27.

¹⁹ Utrustning för inhämtning av mobil telekommunikation, övervakningssystem för IP-nät och intrångsprogram.

EU:s generella exporttillstånd och globala licenser och inrättandet av en mekanism för samråd mellan behöriga myndigheter för information om exportörer med globala licenser.

När det gäller tekniska expertgrupper erkänns deras roll nu i den nya förordningen, och expertgruppen för övervakningsteknik återaktiverades och dess mandat reviderades för att återspegla de nya bestämmelserna i förordningen. Expertgruppen gör det möjligt för experter från medlemsstaterna att bidra till utvecklingen av EU:s kontroller av export av it-övervakningsteknik. Expertgruppens uppdrag omfattar informationsutbyte om risker i samband med export av it-övervakningsprodukter och tekniska diskussioner om särskilda it-övervakningsprodukter samt utarbetande av riktlinjer för tillbörlig aktsamhet för exportörer. Under 2021 utbytte experter information som är relevant för vissa produkter, såsom övervakningscentrum och lösningar för datalagring, övervakningsfordon och VoIP-system, som en del av sin tekniska översyn av potentiell it-övervakningsteknik.

Den tekniska expertgruppen som inrättats för att ta fram riktlinjer för forskning inom produkter med dubbla användningsområden färdigställde EU:s vägledning om interna efterlevnadsprogram för forskning inom produkter med dubbla användningsområden, som också gäller för överföring av teknik och kunskap i samband med sådan forskning. Denna vägledning antogs som en rekommendation från kommissionen i september 2021²⁰ och syftar till att hjälpa forskare, forskningsledare och universitetspersonal med ansvar för regelefterlevnaden samt forskningsorganisationer att identifiera, hantera och minska risker i samband med samarbete med partner utanför EU (eller forskare från länder utanför EU) i forskningsprojekt som kan omfattas av exportkontroller av produkter med dubbla användningsområden. EU:s vägledning fungerar som ett gemensamt referensverktyg för medlemsstaternas behöriga myndigheter vid utarbetandet av särskilda program för kunskaps spridning och för beslut om exporttillstånd för sådana produkter med dubbla användningsområden som förtecknas i bilaga I till förordningen. Vägledningen är icke-bindande, och forskningsorganisationer och forskare har fortsatt ansvar för att uppfylla sina skyldigheter enligt förordningen. Samordningsgruppen började därefter utarbeta en åtgärdsplan för att stödja genomförandet och övervakningen av vägledningen.

En ny teknisk expertgrupp för ny teknik inrättades som ett särskilt forum för informationsutbyte om risker i samband med export av ny teknik och de utmaningar som är förknippade med kontrollen av sådan export. Den tekniska expertgruppen för ny teknik höll sitt första möte i oktober 2021.

Kommissionen utarbetade också ett utkast till mandat – godkänt av samordningsgruppen – för en teknisk expertgrupp för datainsamling och öppenhet och för en mekanism för samordning av genomdrivandet, som kommer att stödja informationsutbyte och utveckling av bästa praxis mellan licensierings- och tillsynsmyndigheter i EU.

Slutligen höll samordningsgruppen inledande diskussioner om inrättandet av en teknisk expertgrupp för kapacitetsuppbyggnad i syfte att stödja regelbunden utbildning och utbyte av sakkunskap inom EU angående produkter med dubbla användningsområden.

²⁰ Kommissionens rekommendation (EU) 2021/1700 av den 15 september 2021 om interna efterlevnadsprogram för kontroll av forskning om produkter med dubbla användningsområden enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/821 om upprättande av en unionsordning för kontroll av export, förmedling, transitering och överföring av samt tekniskt bistånd för produkter med dubbla användningsområden.

3.3. EU:s riktlinjer för exportkontroll av produkter med dubbla användningsområden

De riktlinjer för forskning om produkter med dubbla användningsområden som nämns i avsnitt 3.2 antogs av kommissionen och offentliggjordes den 23 september 2021²¹.

Genom den nya förordningen införs bestämmelser om kontroll av export av sådana it-övervakningsprodukter som inte tas upp i förteckningen. Riktlinjer ska också tas fram för exportörer för att stödja ett effektivt genomförande av bestämmelserna. Vid dessa kontroller behandlas risken för att sådana produkter används i samband med internt förtryck eller allvarliga överträdelse av de mänskliga rättigheterna och/eller internationell humanitär rätt. Gruppen har arbetat med att utarbeta dessa riktlinjer, som bland annat inbegriper åtgärder för tillbörlig aktsamhet för att bedöma risker i samband med export av sådana produkter till slutanvändare och för särskilda slutanvändningar.

3.4. It-verktyg för informationsutbyte mellan medlemsstaterna och för elektronisk licensiering

Kommissionen fortsatte, med stöd av samordningsgruppen, att utveckla e-systemet för produkter med dubbla användningsområden, t.ex. EU:s exportkontrollnätverks it-stamnät. Denna plattform spelar en nyckelroll för förordningens effektiva tillämpning, t.ex. det informationsutbyte som föreskrivs i artikel 5.

Nya funktioner har utvecklats för att stödja utbytet av information om avslag av överföringar inom EU och för att stödja de behöriga myndigheternas regelbundna översyn och uppdatering av information om avslag.

Med tanke på brexit infördes i januari 2021 en ny funktion till stöd för informationsutbyte med Förenade kungariket inom ramen för protokollet om Nordirland.

Efter flera års förberedelser togs e-licensieringssystemet för produkter med dubbla användningsområden i bruk för första gången 2021 och infördes i två medlemsstater – Lettland och Rumänien; e-licensiering gör det möjligt för behöriga myndigheter och exportörer att handhålla kontroller online på ett effektivare sätt och minska den administrativa bördan i samband med kontroller. Systemet syftar till att ersätta offline-system och föråldrade nationella elektroniska system, möjliggöra ett smidigare informationsutbyte – bl.a. när det gäller rapportering av licensieringsuppgifter till kommissionen – och skapa ytterligare potential för utbyte av uppgifter i hela EU. Utvecklingen av e-licensieringssystemet fortsatte under 2021 och andra behöriga myndigheter anslöt sig till pilotprojektet: Italien och Belgien (regionen Vallonien) inleder driften under 2022 och Slovenien planerar att göra det i början av 2023. Utanför EU undersöker kommissionen, som en del av sina dialoger med partnerländerna, olika alternativ för att tillhandahålla e-licensieringsverktyget till partner, t.ex. den nationella myndigheten i Bosnien och Hercegovina som har visat intresse för att använda verktyget.

E-Licensieringsprojektet utvecklas också i nya riktningar för att effektivisera kontrollerna, t.ex. genom att koppla samman e-licensieringssystemet med de nationella tullsystemen via tullens enda kontaktpunkt. Detta kommer att göra det mycket lättare att utbyta information över gränserna och med tullmyndigheterna, vilket kommer att minska regelbördan för

²¹ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=uriserv:OJ.L_.2021.338.01.0001.01.ENG.

aktörerna och möjliggöra automatisk förvaltning av licenskvantitet. Detta skulle ske via certifieringsutbytet – Certexplattformen, som sköts av GD Skatter och tullar.

På begäran av medlemsstater som redan använder e-licensieringssystem inledde kommissionen ett nytt s.k. överbrygningsprojekt för e-licensiering för att göra det möjligt att ansluta nationella licensieringssystem till tullsystemen.

3.5. Genomförande och genomdrivande

Kommissionen övervakade ett informationsutbyte om genomförandet och genomdrivandet av kontroller med stöd av samordningsgruppen. Enligt tillgängliga uppgifter ingår över 345 personer i EU:s exportkontrollnätverk. Detta nätverk består av personal vid medlemsstaternas behöriga tillståndsmyndigheter och kommissionen. I och med genomdrivandet av kontroller registrerades 78 överträdelser av exportkontrollbestämmelserna 2020 på nationell nivå, medan åtta administrativa sanktioner och sju straffrättsliga påföljder utdömdes av nationella brottsbekämpande myndigheter.

3.6. Kapacitetsuppbyggnad

Under 2021 bidrog kommissionens gemensamma forskningscentrum, med stöd av GD Handel och samordningsgruppen, till förberedelserna inför gemensamma forskningscentrumets och den amerikanska kärnsäkerhetsmyndighetens (NNSA) 14:e tekniska seminarium för tillsynsmyndigheter. Seminariet organiserades av kommissionens gemensamma forskningscentrum och Förenta staternas energidepartement och hölls under flera sessioner från september till november 2021. Seminariet var inriktat på cyberövervakning, kryptovalutor, blockkedjefinansiering och finansiering av spridning.

3.7. Transparens och dialog med näringslivet och den akademiska världen

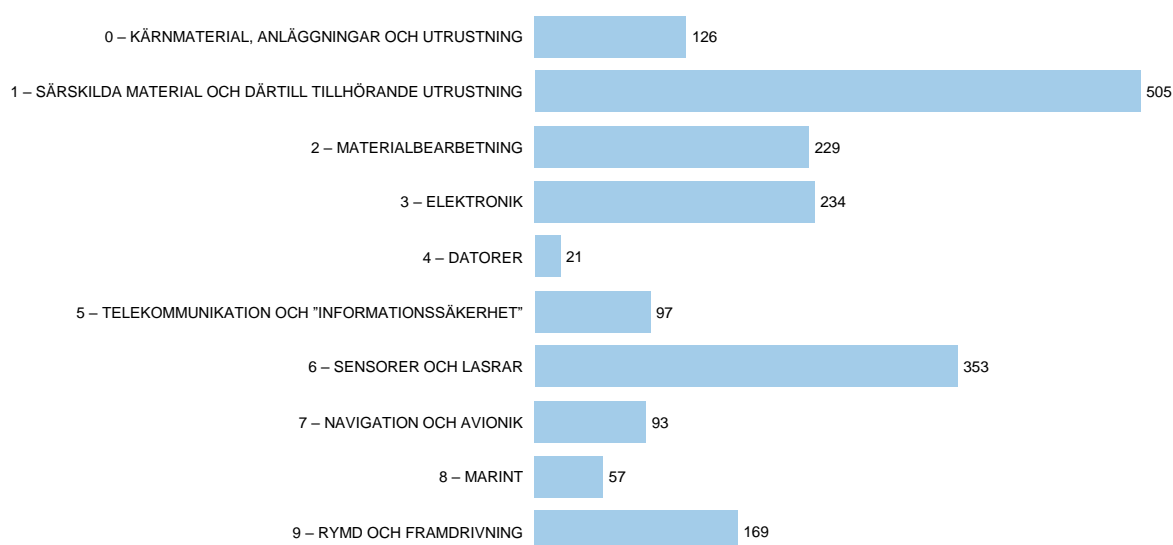
Såsom nämns i avsnitt 2.1.2 anordnade kommissionen – med stöd av samordningsgruppen – exportkontrollforumet 2021 och utarbetade dokumentation för att hjälpa exportörer att genomföra förordningen, inbegripet riktlinjer för forskning om produkter med dubbla användningsområden och en sammanfattning av ändringar i kontrollförteckningen 2020.

4. EU:S EXPORTKONTROLL – NYCKELTAL

Det är fortfarande svårt att få fram tillförlitliga uppgifter om den samlade exporten av produkter med dubbla användningsområden (inbegripet icke-förtecknade produkter med dubbla användningsområden), eftersom det inte finns någon officiell kategori av ”produkter med dubbla användningsområden” i officiell ekonomi-/handelsstatistik. Kommissionen och medlemsstaterna samlar dock in uppgifter som möjliggör ungefärliga uppskattningar av exporten av produkter med dubbla användningsområden utifrån dels licensieringsuppgifter som samlas in av behöriga myndigheter, dels tullstatistik över exportdeklarationer som inbegriper produkter med dubbla användningsområden. Uppskattningar av 2020 års exportuppgifter redovisas nedan. Det bör noteras att dessa uppskattningar inte omfattar tjänster eller immateriell tekniköverföring i samband med handel med produkter med dubbla användningsområden.

4.1. EU:s handel med produkter med dubbla användningsområden: produkter och destinationer

Under 2021 gällde förordningen främst export av de cirka 1 884 produkter med dubbla användningsområden som förtecknas i bilaga I (EU:s kontrollförteckning) och som klassificeras enligt de tio kategorier som finns förtecknade i bilaga I till förordning (EU) 821/2021²² (figur 1). Dessa produkter med dubbla användningsområden avser cirka 1 000 ”varor” i tullnomenklaturen, inbegripet kemikalier, metaller och icke-metalliska mineralprodukter, datorer, elektronikvaror och optik, elektrisk utrustning, maskiner, fordon och transportutrustning. Produkterna ingår vanligen i den högteknologiska delen av detta stora, blandade varuumråde.

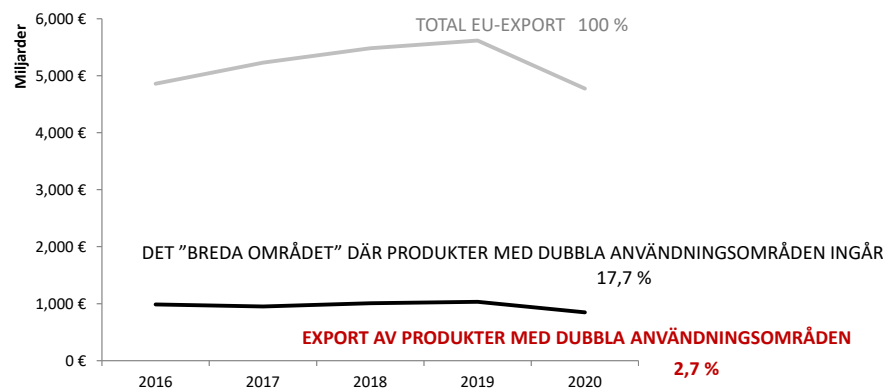

Figur 1: Antal produkter med dubbla användningsområden som finns förtecknade i de tio kategorierna i bilaga I till förordning (EU) 2021/821.

Statistiska uppskattningar av den relativa vikten av handel med produkter med dubbla användningsområden visar att exporten av produkter med dubbla användningsområden utgör ca 2,7 % av den totala exporten (till länder i och utanför EU) från EU:s 27 medlemsstater, räknat inom ett brett område²³ med tullvaror som i olika grad kan innefatta vissa produkter med dubbla användningsområden (figur 2). Enligt detta var handeln med produkter med dubbla användningsområden värd 128 miljarder euro 2020.

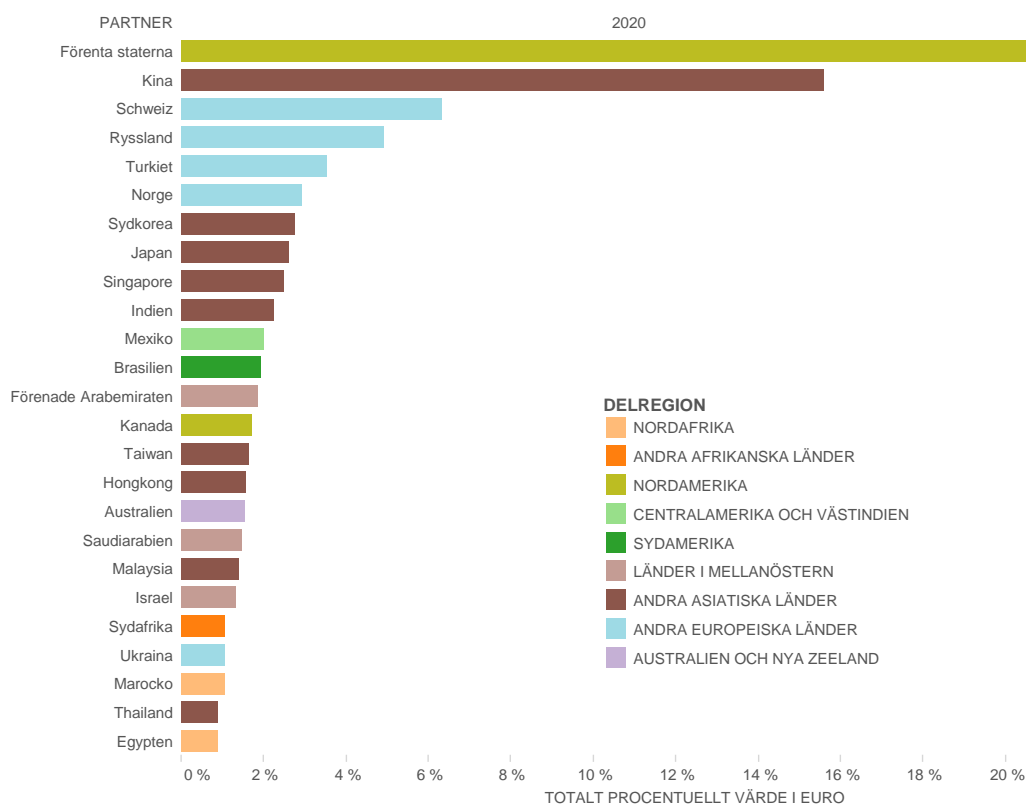
²² Förteckningen över kategorier återspeglar Wassenaaravtalets förteckning som har utökats med kategori 0 (kärntechniska produkter).

²³ I den statistiska metod som tagits fram av kommissionens gemensamma forskningscentrum används en jämförelsetabell, som i sin tur har tagits fram av kommissionens generaldirektorat för skatter och tullar, där klassificeringsnummer för produkter med dubbla användningsområden och tullnomenklaturnummer jämförs med uppgifter från Eurostats Comext-databas samt licensieringsuppgifter som samlats in från EU:s 27 medlemsstater. Det breda område som nämns i detta sammanhang avser ett stort och blandat varuumråde som inbegriper produkter med dubbla användningsområden. Handel med produkter med dubbla användningsområden äger rum inom detta varuumråde, men är inte identisk med det, eftersom de produkter som omfattas av denna tullkategori är mycket bredare och omfattar många produkter som inte har dubbla användningsområden eller som har rent civila användningsområden.

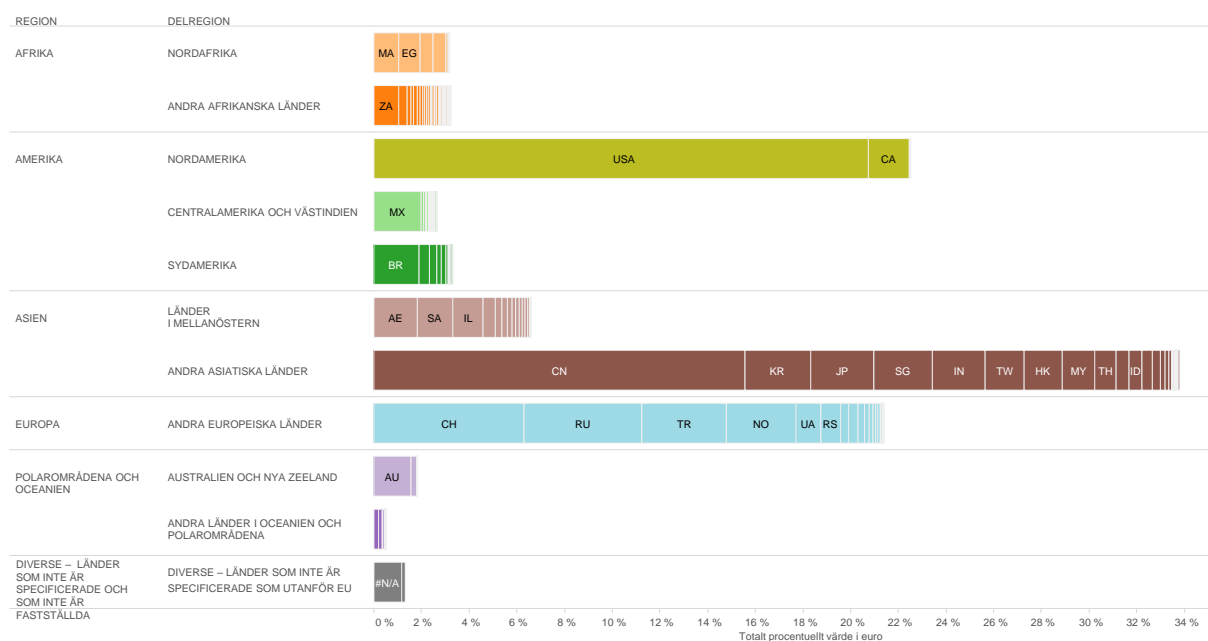
Figur 2: Statistiska uppskattningar av export inom och utanför EU av produkter med dubbla användningsområden.

De statistiska uppskattningarna visar även de huvudsakliga exportdestinationerna, och en stor del av exporten av produkter med dubbla användningsområden går till länder som omfattas av EU:s generella exporttillstånd. Rangordningen av destinationsländer återspeglar EU:s exportmarknad i en varukorg som främst avser produkter med dubbla användningsområden (figurerna 3 och 4)²⁴.

Figur 3: Uppskattningar av EU:s export av produkter med dubbla användningsområden: de 25 främsta destinationsländerna för export och deras delregioner 2020.

²⁴ Bunkring och underhåll utanför EU definieras som leverans av fartygs- och luftfartygsförråd. Diverse – länder som inte är specificerade som utanför EU omfattar länder och territorier som inte specificeras inom ramen för handel med tredjeländer. Dessa koder används vanligen för varor som levereras till havsbaserade anläggningar.

Figur 4: Uppskattningar av EU:s export av produkter med dubbla användningsområden: destinationsländer per region och delregion 2020.

4.2. Exportlicenser för produkter med dubbla användningsområden i EU: ansökningar, tillstånd och avslag

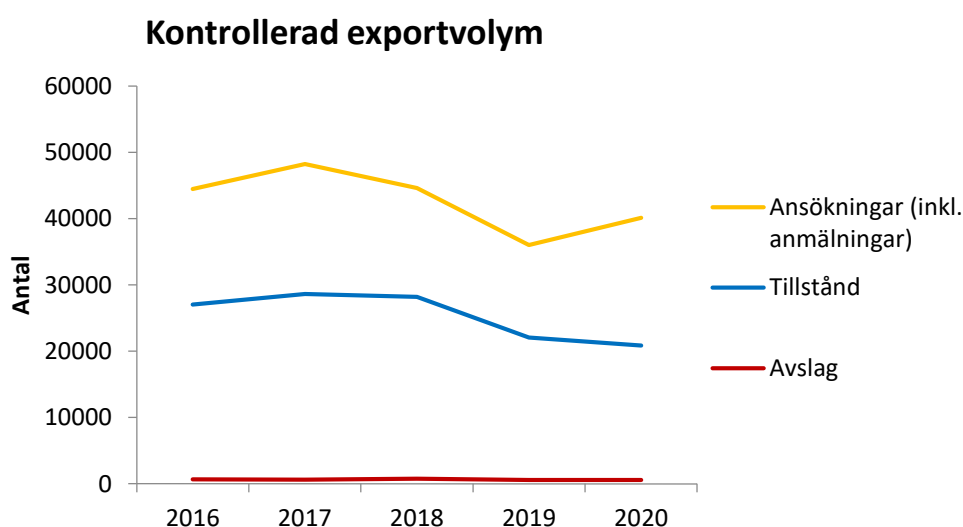
Mot bakgrund av artikel 23.2 i förordningen, där det anges att medlemsstaterna ska ”vidta alla lämpliga åtgärder för att upprätta ett direkt samarbete och informationsutbyte mellan de behöriga myndigheterna i syfte att öka effektiviteten av unionens ordning för exportkontroll”, har kommissionen och medlemsstaterna utbytt licensieringsuppgifter och information för att få en bättre förståelse av exportkontrollerna och deras ekonomiska effekt. Detta utbyte har fått stöd av samordningsgruppen. En del av de uppgifter som samlades in under rapporteringsperioden återges nedan. Det bör dock noteras att alla medlemsstater inte samlar in alla uppgifter. Informationen nedan utgör ungefärliga uppskattningar av aggregerade kvantiteter och värden utifrån de uppgifter som medlemsstaterna tillhandahållit.

Under 2020 uppgick det totala värdet²⁵ för ansökningarna till 38,4 miljarder euro, och den kontrollerade exporten av produkter med dubbla användningsområden motsvarade därmed 2,3 % av den totala exporten till länder utanför EU:s 27 medlemsstater. Handeln med produkter med dubbla användningsområden för vilka exporttillstånd har beviljats uppgick till 31 miljarder euro, vilket motsvarar 1,9 % av den totala exporten till länder utanför EU:s 27 medlemsstater. Den största delen av affärerna tilläts genom individuella licenser²⁶ (omkring

²⁵ Denna siffra innefattar värdet av licensansökningar och anmälningar om användande av generella exporttillstånd. Generella exporttillstånd tillåter export av produkter med dubbla användningsområden till vissa destinationer på vissa villkor, medan globala licenser kan beviljas av behöriga myndigheter till en enda exportör och kan omfatta flera produkter till flera mottagarländer eller slutanvändare.

²⁶ Individuella exportlicenser är licenser som beviljas en bestämd exportör för en slutanvändare eller mottagare i ett tredjeland och som omfattar en eller flera produkter med dubbla användningsområden.

19 412 enskilda licenser utfärdades 2020) och globala licenser²⁷ (sett till värde). I själva verket avslogs endast ett fåtal exporter: 559 avslag gjordes 2020, vilket motsvarar ca 1,4 % av värdet av den kontrollerade exporten av produkter med dubbla användningsområden det året och 0,03 % av den totala exporten till länder utanför EU:s 27 medlemsstater. Skillnaderna i uppgifterna som visar en nedgång i jämförelse med tidigare år beror på brexit och på att Förenade kungariket inte har uppgett några siffror sedan 2019. När det gäller destinationer för exportlicenser stod de 25 främsta destinationerna utanför EU för 94 % av det licensierade värdet. De viktigaste destinationerna var Kina, Förenta staterna, Taiwan, Sydkorea och Ryssland. När det gäller överföringar inom EU var de viktigaste destinationerna Frankrike, Sverige, Finland, Tyskland, Spanien och Belgien. En uppdelning av licenser per produktkategori i bilaga I till förordningen om produkter med dubbla användningsområden visar att huvudkategorin 2020 var kategori 5 *Telekommunikation och informationssäkerhet* följt av kategori 0 *Kärnmaterial, anläggningar och utrustning* och kategori 3 *Elektronik*.

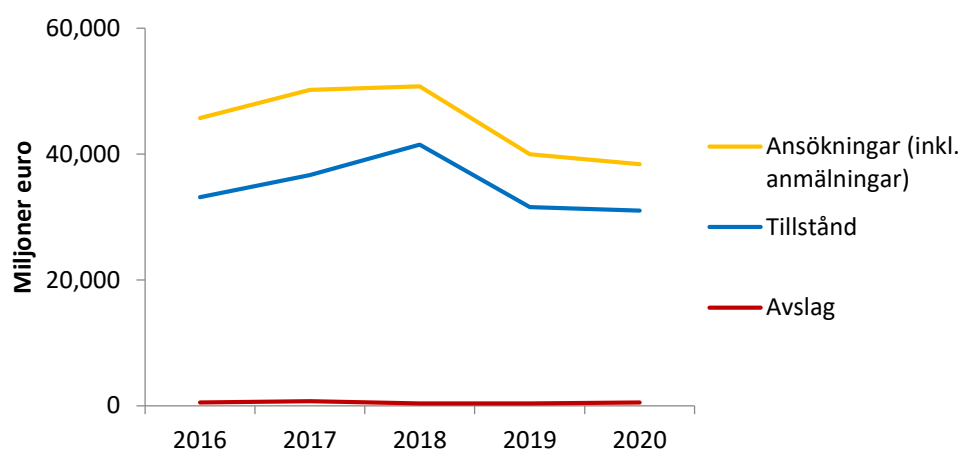

Figur 5: Antalet tillstånd och avslag 2016–2020²⁸

²⁷ Globala exportlicenser är licenser som beviljas en bestämd exportör för en typ eller kategori av produkt med dubbla användningsområden och som kan gälla export till en eller flera angivna slutanvändare och/eller i ett eller flera angivna tredjeländer.

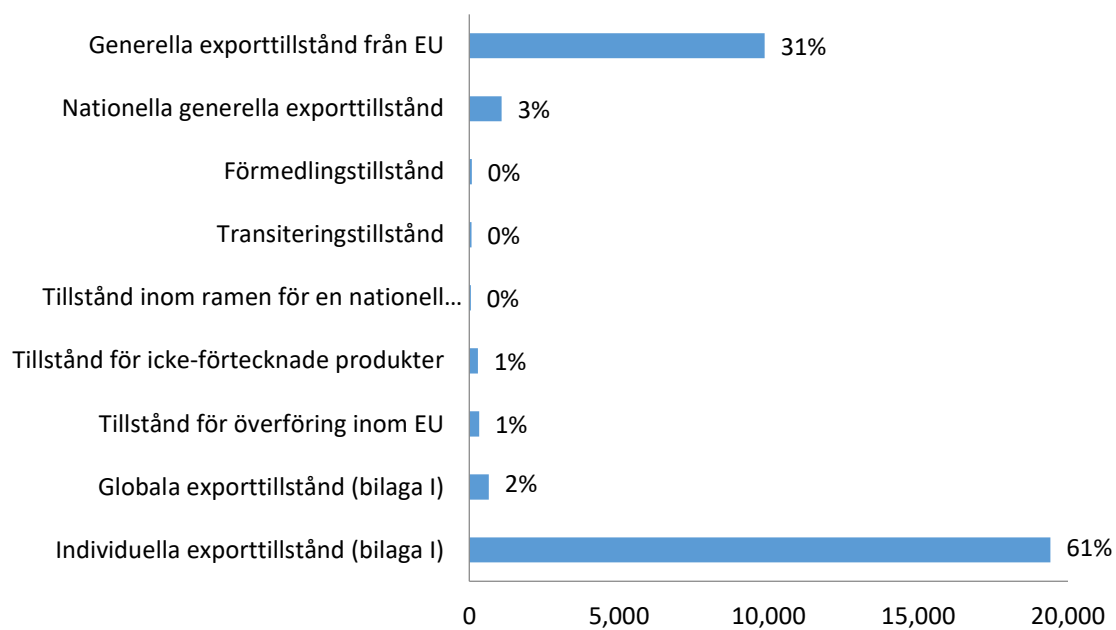
²⁸ I figurerna 5 och 6 avser *Ansökningar* alla ansökningar om licenser, däribland anmälningar om användning av generella tillstånd, vilket ger en indikation om den ”kontrollerade exporten”, dvs. värdet på export till länder utanför EU vilka är föremål för ett tillståndsförfarande. I fall där inga uppgifter om ansökningar finns tillgängliga används tillståndsuppgifter som en uppskattning av ansökningsuppgifter. De siffror som ges under *Tillstånd* avser export av produkter med dubbla användningsområden vilken har tillåtits genom individuella och globala tillstånd. Det bör noteras att antalet ansökningar inte nödvändigtvis utgör summan av antalet tillstånd och avslag, eftersom en del ansökningar kan dras tillbaka och en del kan slutföras först därpå följande år. Med *Avslag* avses volym och värde av den export som tillstånd inte beviljats för. Skillnaderna i uppgifterna som visar en nedgång i jämförelse med tidigare år beror på brexit och på att Förenade kungariket inte har uppgett några siffror sedan 2019.

Kontrollerat exportvärde

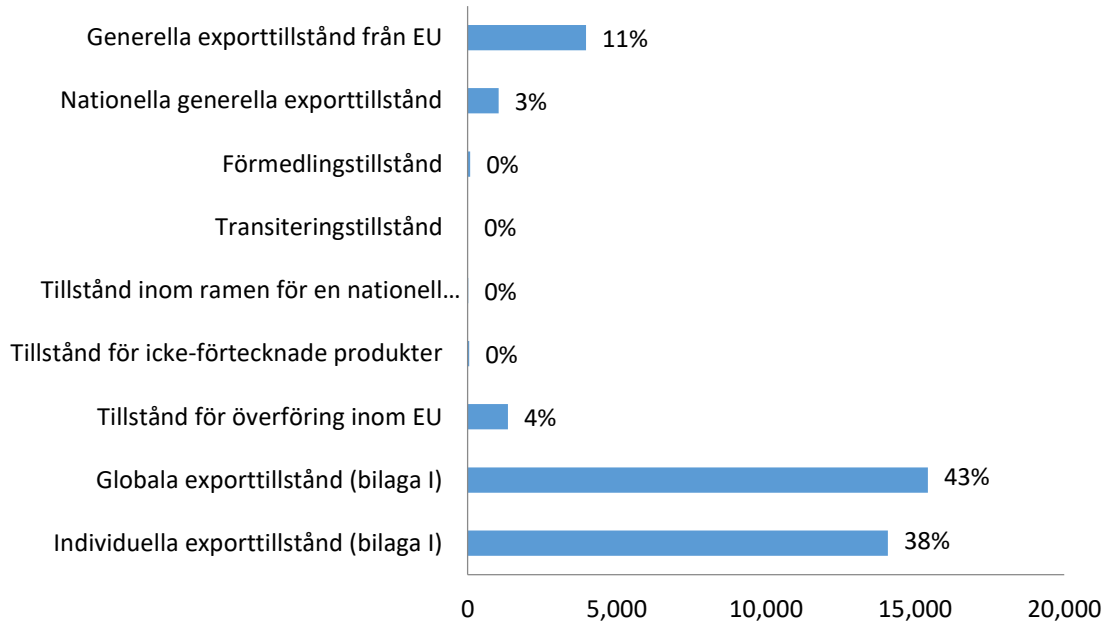
Figur 6: Värdet av tillstånd och avslag 2016–2020 (i miljoner euro)

Beviljad export per typ av tillstånd 2020 – antal

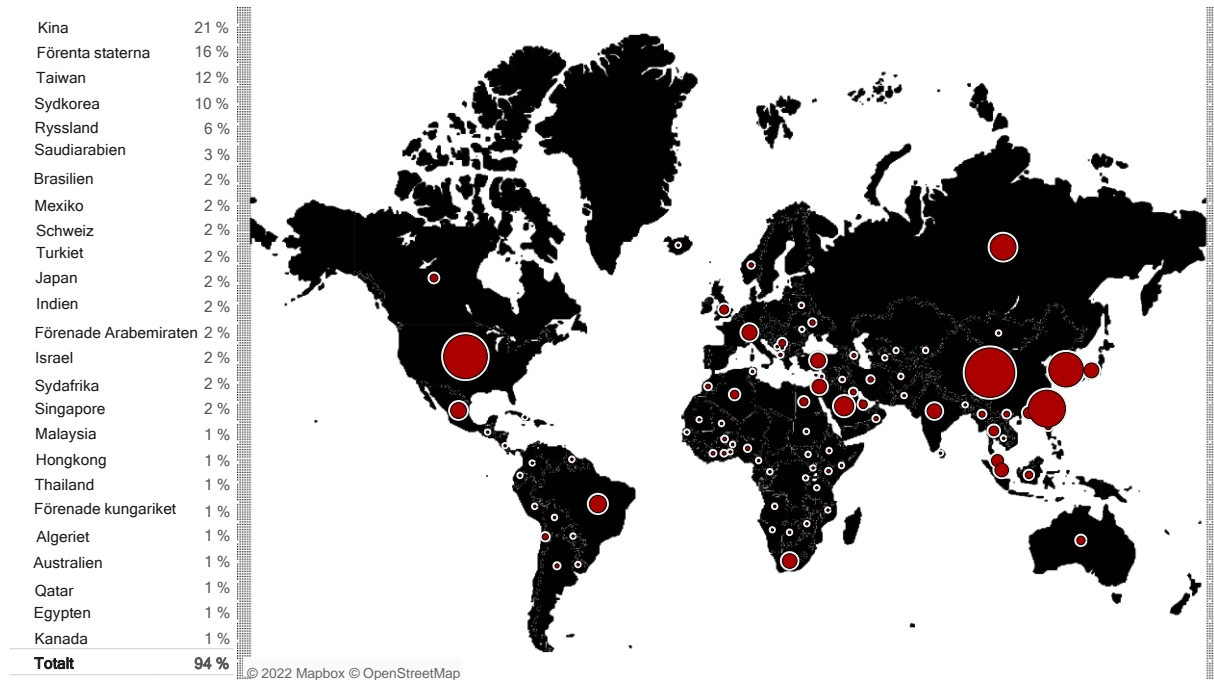
Figur 7: Antalet tillstånd per tillståndstyp 2020.

Beviljad exporttillstånd per typ av tillstånd 2020 – värde

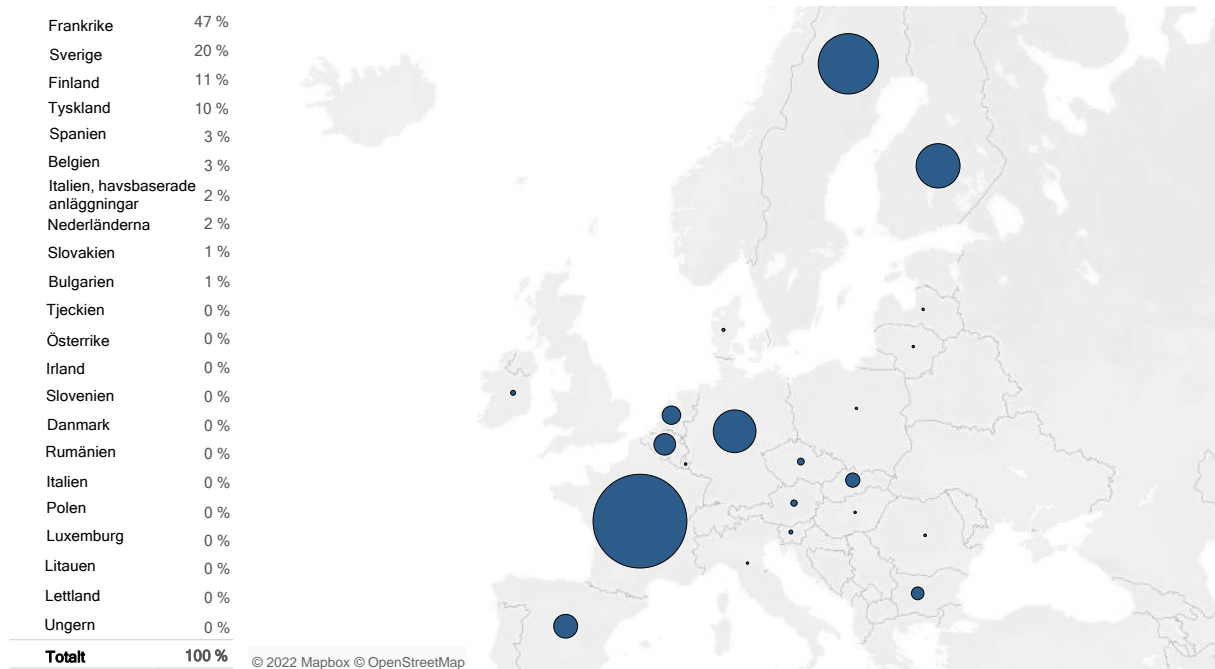
Figur 8: Värden av tillstånd per typ 2020 (i miljoner euro)

De viktigaste 25 destinationerna

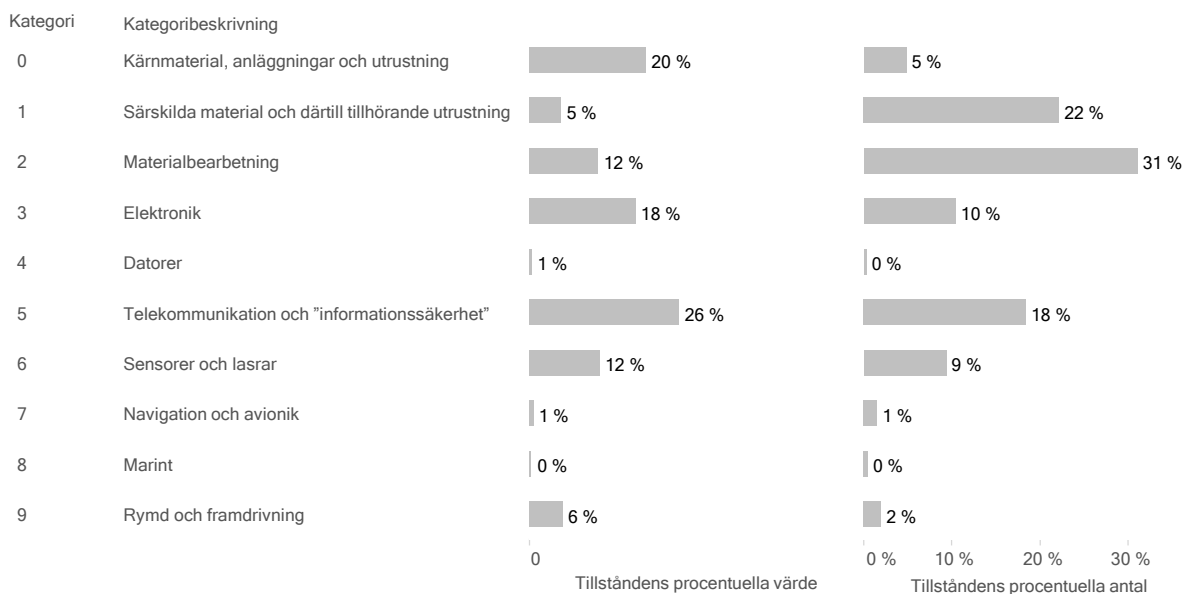
Figur 9: De viktigaste destinationerna för tillstånd utanför EU 2020.

De viktigaste destinationerna inom EU - andel tillstånd

Figur 10: Destinationer för tillstånd inom EU 2020.

Beviljad export av kategorier i bilaga I - värde och antal

Figur 11: Tillstånd per de 10 kategorierna i bilaga I till förordningen om produkter med dubbla användningsområden.

5. SLUTSATS

Utöver de olika åtgärder som inleddes 2021 kommer kommissionen och medlemsstaterna fortsättningsvis fokusera på att uppfylla de nya kraven och mandaten enligt den nya förordningen. Detta inbegriper att fortsätta arbetet i de olika tekniska expertgrupperna för förstärkta kontroller av it-övervakningsteknik, förbättrat informationsutbyte och ökad öppenhet, genomdrivande av exportkontroller, ny teknik och utveckling av EU:s kapacitetsuppbyggnads- och utbildningsprogram för medlemsstaternas tillståndsmyndigheter och tillsynsmyndigheter.

Dessa EU-åtgärder enligt den nya förordningen kommer också att göra det möjligt för EU att samarbeta mer effektivt med partner för att främja mer likartade kontroller på global nivå, minska handelskonflikter och öka förutsägbarheten för företag, främja EU:s värden och upprätthålla internationell fred och säkerhet.

Bilaga – Genomförande av den nya exportkontrollförordningen för produkter med dubbla användningsområden – vägledande tidsramar

2021				2022				2023		
1:a kvartalet	2:a kvartalet	3:e kvartalet	4:e kvartalet	1:a kvartalet	2:a kvartalet	3:e kvartalet	4:e kvartalet	1:a kvartalet	2:a kvartalet	3:e kvartalet
	Återaktivera expertgruppen för övervakningsteknik	Riktlinjer för tillbörlig aktsamhet								
		Tekniskt stöd till kontroller enl. artikel 5 / Offentliggöra "EU:s bevakningslista"								
		Inrätta en expertgrupp för ny teknik	Tekniskt stöd för kontroll av ny teknik							
Samarbete med partner i frågor som rör it-övervakning, ny teknik och andra frågor (Förenta staterna, Japan)										
			Utveckla särskilda it-verktyg och utarbeta riktlinjer för öppenhet					Årlig rapport för 2023 (inkl. uppgifter för 2022)		
		Inrätta en grupp för genomdrivandet	Genomföra särskilda åtgärder (t.ex. verktyg för informationsutbyte, vägledningar, gemensamma insatser)							
			Inrätta en grupp för kapacitetsuppbyggnad	Genomförbarhetsstudie			Kursplan för EU:s utbildningsprogram		Uppta	p